

דף פרפראות שמיני - החודש

לעילוי נשמת: פיליפ בן עזיזה פולט ז"ל

להצלחת: יעקב בן אורה הי"ו - אושרית בת חנה תחי' | מיכאל מאיר בן סמדר הי"ו - יעל חנה בת זהבית תחי'

יחזקאל דוד בן נעמי הי"ו - מוריה חנה בת מזל תחי' | לזוג הגון: דוד בן אורה נ"י | יחזקאל בן סוהילה הי"ו

לרפואת: ישראל בן תמו הי"ו - שמחה בת עישה תחי' | משה חי בן נעמי רחל הי"ו

"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל" (ט' - א')

יש להקשות מדוע כתוב שמשה קרא לאהרן ולא שאמר לאהרן, וכי אהרן היה רחוק ממנו?

בספר "דבובי חן" לרבי דוב בלוביץ מתרץ, אהרן זכה לשבח גדול על כך שברגע ששמע שמשה התמנה למנהיג לעם ישראל, שמח בשמחתו, וכמו שכתוב (שמות ד' - י"ד) "וראך ושמח בלבך", כלומר, הקב"ה הרואה ללבב מעיד שגם בתוך ליבו הוא שמח איתו על אף שהוא היה נביא ונשא את עול העם במשך שמונים שנה כשמשה היה במדין. ובפסוק זה מעידה התורה, שגם למשה רבנו היתה אותה מעלה, שהרי משה רבנו היה כהן גדול במשך שבעה ימים, והנה עוצר אותו הקב"ה ומורה לו להעביר את הדברים לאהרן. משה רבנו עושה זאת בשמחה, וזה מדויק בפסוק "קרא משה", ואין "ויקרא" אלא לשון חיבה, כמו שכתב רש"י על הפסוק (ויקרא א' - א') "ויקרא אל משה - קריאה לשון חיבה", כלומר, משה רבנו לא העביר את הדברים באופן סתמי, אלא קרא לו בחיבה ושמח איתו שמחה גדולה על התמנותו לתפקיד מרומם זה.

"לאהרן ולבניו ולזקני ישראל" (ט' - א')

אמר ר' עקיבא, נמשלו ישראל לעוף, מה עוף אינו פורח בלא כנפיים, כך ישראל אין יכולים לעשות דבר חוץ מזקניהם (ויקרא רבה פי"א - ח'). "נמשלו ישראל כעוף", ישראל דווקא.

אומר רבי חיים שמואלביץ, לומר לך, שאומות העולם שונים במהותם מעם ישראל, והם יכולים לעשות ולפעול כאוות נפשם ללא "זקניהם", ואין בכך כל חסרון. כמו שהבהמה והחיה ממלאות את תפקידן בשלימות גם בלי כנפיים, והכנפיים אינן נחוצות להם, כך גם אומות העולם יכולים למלא תפקידם ללא "זקנים". לעומת זאת, ישראל משולים "לעוף", שאם איבד את כנפיו, הרי איבד את עיקר חיותו, ולא עוד, אלא שגרוע הוא יותר מבהמה, כי גם ללכת אינו יכול. זהו טבעם ומהותם של ישראל, כשאינם מחוברים ל"זקנים", הרי הם מאבדים את חיותם ואינם יכולים לעשות ולפעול בכלל. ולא עוד, אלא שבלעדי ה"זקנים" גרועים הם אף יותר מאומות העולם.

"ויהי ביום השמיני וכו' ויאמר אל אהרן קח לך עגל וכו' והקרב לפני ה'" (ט' - א' - ב')

משה רבנו ציווה לאהרן לקחת עגל, ולהקריבו מיד, בלי הכנה. לכאורה מדוע לא ציווה לו להכין את הקרבן, כמו שקרבן פסח וקרבן התמיד צריכים ביקור ארבעה ימים קודם?

מתרץ רבי משה פיינשטיין בספרו "דרש משה", משה רבנו לימד אותנו, כי כאשר גומרים מצווה אחת, יש להזדרז למצווה אחרת שצריכים לעשות. שהרי ביום השמיני גמרו אהרן ובניו מצוות המילואים, שבעה ימים שציווה עליהם משה, אבל מיד התעסקו במצווה אחרת. לכן לא ציווה אותם לקחת מראש, אלא רק עכשיו אחרי גמר מצוות המילואים. כאשר אנו מקיימים ומסיימים מצוה, אין מקום לשאננות, לתחושה "נפטרנו מהמצווה", אלא מיד לעשות מצווה אחרת. מוסיף רבי משה פיינשטיין, זה גם הטעם שבשמחת תורה, בסיום קריאת התורה, מתחילים שוב מבראשית, וכן יש לנהוג בכל מצווה.

"ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימים לעלה" (ט' - ב')

שואל ה"חתם סופר", מדוע בני ישראל הביאו עגל לעולה, ואילו אהרן הביא עגל לחטאת? ומתרץ, אהרן עשה את העגל, אבל המחשבה שלו היתה לשם שמים, יוצא שהוא חטא במעשה אבל לא במחשבה. בני ישראל עשו ההיפך. הגמ' בע"ז (ה'). אומרת, שבני ישראל לא היו ראויים לאותו חטא, אלא כדי להראות דרך תשובה לרבים.

וכן דוד המלך לא היה ראוי לחטא בת שבע, אלא להראות דרך תשובה ליחיד. וא"כ, האם כשבני ישראל עשו את העגל, הם חשבו שזו דרך תשובה לרבים? לא! יוצא שבמחשבה הם כן חטאו, כלומר, הם חטאו במחשבה ולא במעשה. וא"כ, חטאת באה לכפר על שוגג, שזה מעשה שנעשה ללא כוונה, לכן הכהן מביא עגל לחטאת, אבל בני ישראל מביאים עגל לעולה, כי עולה מכפר על הרהורי הלב, והם כאמור חטאו במחשבה.

"ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת" (ט' - ב')

להודיע שמכפר לו הקדוש ברוך הוא על ידי עגל זה על מעשה העגל שעשה. (רש"י)

שואל ה"שפתי חכמים", הרי אין קטגור נעשה סנגור, וא"כ איך יכול לבוא עגל לכפר על מעשה וחטא העגל? ויש לומר דווקא בעבודת פנים כמו בבגדי כהונה כשהכהן גדול נכנס לפני ולפנים, אז הדין שלא יכנס בבגדי זהב משום אין קטיגור וכו' אבל בעבודת חוץ לא היה הקפדה על זה.

בספר "שער בת רבים" מתרץ, כל מה שאנו אומרים ש"אין קטיגור נעשה סניגור", מדובר על עבודת ה' שאינה קשורה לתיקון וכפרה על החטא עצמו, שבזה אומרים לו שלא יעבוד בדברים המזכירים את חטאיו, ועל זה נאמר "אין קטיגור נעשה סניגור", אבל כשאדם בא לכפר על גוף החטא עצמו, אז אדרבה, כדברי הגמ' ביומא (פ"ו:) היכי דמי בעל תשובה? אמר ר' יהודה, באותה אשה, באותו פרק, באותו מקום ועם אותם כוחות. מדוע? כי כשבאים לכפר על חטא, אז דווקא עם מה שעשית את החטא, איתו תכפר. לכן, כשבאים לכפר על מעשה העגל, מביאים קרבן עגל.

דוגמא נוספת היא בקרבן פסח. הקב"ה אמר שלקרבן פסח ישחטו טלה, מדוע דווקא טלה? כי בני"י עבדו לו לע"ז במצרים. ואם תאמר שאין קטגור נעשה סניגור? אז אדרבה, כשאתה בא לכפר על הדבר עצמו, אז בו עצמו תבוא לכפר על החטא. וכן אומרים בחז"ל "יבוא זהב המשכן וכפר על עגל הזהב" (שמו"ר נ"א - ו').

"ה' נראה אליכם" (ט' - ד')

כתוב בתוס' הרא"ש שתי תיבות אלו "נראה אליכם" הם אותיות "אהרן מיכאל" מלמד שלכבוד אהרן להראות לכל באי עולם שנתכפר לו עוון העגל נראה השכינה בגלוי, ועוד לכבודו הוקם מיכאל השר הגדול על ישראל ומלמד סנגוריה עלינו בשמים, וזה שכתוב (תהילים קל"ג - ב') "כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן" למה נאמר שני פעמים 'זקן' אלא לרמז על השניים המשוחים באותו שמן המשחה, אהרן למטה ומיכאל למעלה.

"זה הדבר אשר ציווה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'" (ט' - ו')

להלן (פסוק כ"ג) כתב רש"י, לפי שבכל שבעת ימי המילואים שהעמידו משה למשכן ושימש בו ופרקו בכל יום לא שרתה שכינה, והיו ישראל נכלמים, לכן אמר להם "זה הדבר אשר ציווה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'".

אומר ה"חפץ חיים", בני ישראל חשבו, שמיד שיבואו ויעמדו לפני ה', מיד יתגלה לפנייהם כבוד ה'. הודיע להם משה, שתחילה עליהם לעקור מליבותיהם את היצר הרע ולהתאחד כולם בדעה ובעצה אחת, וכשם שהקב"ה יחיד בעולמו, כך יהיו אף הם עם אחד, ואז יראה עליהם כבוד ה', לא להאמין בלב, אלא במעשה, בכיוון המעשים למטרה אחת לשם שמים. רק על ידי כך, אפשר להביא לידי התגלות שכינה, "זה הדבר אשר ציווה ה' תעשו", אז "וירא אליכם כבוד ה'".

"קרב אל המזבח" (ט' - ז')

למה היה משה רבנו היה צריך לומר לאהרן "קרב אל המזבח" ולשכנעו לעבוד בעבודת הקודש? כתוב בקהלת (י"א - ט') "שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך בימי בחורותיך והלך בדרכי לבך ובמראה עיניך ודע כי על כל אלה יביאך האלקים במשפט". אומרת הגמרא (שבת ס"ג): עד כאן דברי היצר הרע, ופירש רש"י עד "ודע כי על כל אלה", מכאן ואילך יצר הטוב "כי על כל אלה יביאך האלקים במשפט".

אומר המגיד מדובנא, שעל דרך הדרוש אפשר לומר שהכל הוא דברי היצר הרע. וכדרכו מבאר במשל, למה הדבר דומה, אדם אחד פגש בחברו ושאלו "האם כבר אכלת היום משהו?" ענה החבר, לא, ובטני כבר מקרקרת. אם כך המצב, אומר הראשון, אני מזמין אותך לאכול. נכנסו לאכול, והחבר הזמין כיד המלך. לפני ברכת המזון, נשמט המארח מהמקום והשאיר את חברו עם חשבון בהתאם. הגיע בעל המסעדה עם החשבון, "אני רק הוזמנתי", התפתל החבר, "חברי הוא זה שצריך לשלם". לא עזר לו כלום, אך כיון שהפרוטה לא היתה מצויה בכיסו ולא היה לו מהיכן לשלם נתן את שעונו כערבון, ויצא. לאחר שבוע, הוא פוגש את ה"מארח" שלו, והתנפל עליו בשצף קצף. עצר אותו החבר ואמר לו, "אני מבין שהשארית שם את השעון היקר שלך, שעון זה עולה לפחות פי שתיים ממחיר הארוחה, ולפדות אותו אתה לא יכול, אז תחזור ותאכל עוד ארוחה דשנה".

אומר המגיד מדובנא, כך פועל היצר הרע, "שמח בחור בילדותך", ומאחר וממילא יביאך האלוקים במשפט, תמשיך לעשות עוד חיים, אל תעצור, ממילא אתה כבר שקוע מעל הראש.

לפי"ז מסביר ה"פרדס יוסף", משה אמר לאהרן "קרב אל המזבח ועשה את חטאתך", כי אהרן היה במצב של כפרה על חטא העגל. והנה בא יצא"ר, וצייר לו את המזבח כמו עגל עם קרניים. "לכך נבחרת" אומר משה לאהרן, כדי לכפר על זה ה' שלח אותך, יש כפרה ואל תשמע לעצת היצר, שכביכול אין לאדם כפרה על מה שעשה.

"וידום אהרן" (י' - ג')

דוד המלך אומר (תהילים ל') "למען יזמרך כבוד ולא ידום", אומר ה"פרדס יוסף", דוד המלך הגיע למדרגה יותר גבוהה מאהרן הכהן. לא רק שאני לא שותק, אלא אני עוד מזמר על המכות שקיבלתי.

"וכפר בעדך ובעד העם" (ט' - ז')

בני ישראל הם היו העילה לחטאו של אהרן הכהן במעשה העגל, שכן הם הכריחוהו לעשות את העגל, ואהרן הכהן בלית ברירה עשה את העגל, כמבואר בגמ' (סנהדרין ח'), עיי"ש.
והנה אמרו חז"ל: 'כל מי שחברו נענש על ידו - אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה', נמצא שגם בחטאו של אהרן הכהן היה להם לבני ישראל חלק, נוסף על מה שהיה להם חטא בעצמם בעשיית העגל, באמרם "אלה אלוהיך ישראל".
אם כך, מבאר ה"משך חכמה", כפרתו של אהרן הכהן הייתה גם כפרתם של בני ישראל על החלק שהיה להם בגרימת חטאו של אהרן הכהן. לפיכך אמר הכתוב "ועשה את חטאתך וכפר בעדך ובעד העם", קרבנותיך לא יכפרו רק עליך בלבד, כי אם גם על העם אשר גרם לו לחטוא בחטא זה.

"וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם" (ט' - כ"ב)

ויברכם - ברכת כהנים, יברך, יאר, ישא. (רש"י) מדוע רק עכשיו ברך את העם ולא קודם לכן?
באר ה"מקרי דרדקי", נפסק בשולחן ערוך, כי כהן שאינו אוהב את ציבור המתפללים שהוא עומד לברך, או שהציבור לא אוהב אותו, לא ישא כפיו. והנה, אהרן הכהן הרי עשה את העגל, ויתכן שהיה בליבו כעס על עם ישראל מדוע הביאו אותו למצב שנאלץ לעשות את העגל. גם עם ישראל מצידם כעסו על אהרן שהחטיאם בעגל, ומאחר וכעסו זה על זה, לא יכול היה אהרן לברכם בברכת כהנים. אבל אחרי שהוקרבו הקורבנות, הקב"ה סלח לכולם ונעשו אוהבים, יכול אהרן לברכם ולומר מתוך אהבה אמיתית "יברך ה' וישמרך".

"ויצאו ויברכו את העם" (ט' - כ"ג)

אמרו ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם ונדע שנתכפר לנו עוון העגל. (רש"י)
לכאורה הרי היו כבר כמה סימנים ועדויות שהקב"ה כיפר להם במעשה העגל: הציווי לבניית המשכן, ענני כבוד, מן ומים מן הסלע, מדוע היו צריכים לעוד ידיעה שנתכפר להם עוון העגל?
מתרץ רבי יחזקאל לוונישטיין, רואים מכאן, מדרגות ומעלות רבות יש בבריאה, זו למעלה מזו, יש "חלק לעולם הבא", יש "בן עולם הבא" ויש "חיי עולם הבא", והאדם תמיד צריך לשאוף לעלות ולהתעלות עוד ועוד.
כך גם ישראל, אע"פ שכבר נתכפר להם עוון העגל, הם לא הסתפקו במעלתם זו, אלא ביקשו להתעלות למעלה יותר גבוהה, לקבלת פני השכינה, ובכפרה גדולה יותר על חטא העגל.
וזהו שהוסיפו ואמרו "יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם", הם ביקשו את תכלית השלימות, שתמיד יראו את כבוד השם ויתענגו מזיו שכינתו.

"ויקריבו לפני ה' אש זרה" (י' - א')

הגמ' בעירובין (עירובין ס"ג.) מביאה כמה דעות מדוע מתו בני אהרן. א'. אש, שהקריבו אש זרה. ב'. שתויים, שנכנסו שתויים למקדש. ג'. זרע, שלא היה להם בנים. ד'. רחיצה, שנכנסו ללא רחיצת ידיים ורגליים. ה'. הוראה, שהורו הלכה בפני רבם. בספר "פתח עינים" על מסכת עירובין לרבנו החיד"א כתב על זה רמז נאה במילים "אש זרה", ר"ת א'. אש. ש'. שתויים. ז'. זרע. ר'. רחיצה. ה'. הוראה. וכך נרמזים בזה כל חמשת השיטות מדוע מתו:

"ואחיהם כל בית ישראל יבכו את השריפה" (י' - ו')

רבי יעקב ניימן בספרו "דרכי מוסר" שואל, מדוע היו צריכים ציווי על הבכי, הרי אחרי אסון נורא שכזה, ששני כהנים נשרפו חיים, שום עין לא נשארת יבשה, ומי שבכל זאת אינו בוכה, האם בציווי אפשר לאלצו לבכות?
ומבאר, כל ההוראה לבכות היתה שייכו "את השריפה אשר שרף ה'" דווקא, שייבנו שעונש זה בא מהקב"ה, והוא אשר שרף את השריפה, ולא יתלו זאת חלילה בטבע.

"ומפתח אהל מועדלא תצאו פן תמותו" (י' - ז')

כתב הרמב"ם (ביאת המקדש ב' - ה'): "כהן שיצא מן המקדש בשעת העבודה בלבד, חייב מיתה... שנאמר: 'ומפתח אהל מועד לא תצאו פן תמתו', כלומר: לא תניחו עבודה ותצאו מבוהלים ודחופים?"
דרש רבי שמשון דוד פינקוס: אף הנחפז וממהר לסיים את תפלתו משום שיש לו צורך חשוב לטפל בו, הרי הוא כאותו כהן המניח עבודתו ויוצא, שהרי התפילות נתקנו במקום הקרבנות (ברכות כ"ד):
בדבריו סיפר הגר"ש על אחד מחכמי דורנו, אשר פעם נעמד להתפלל בשדה התעופה טרם עלייתו למטוס. ועל אף שתוך כדי תפלתו שמע את הכרוז המזרז את אחרוני הנוסעים לעלות לטיסה העומדת להמריא, לא נחפז לסיים את תפלתו, אף שבשל כך הפסיד את הטיסה.

תשאר משהו לאחרים

"דרש דרש משה" (י' - ט"ז) - בפסוק זה מסומן שהוא "חצי התורה בתיבות". אפשר לומר בדרך צחות, שאם רואה הרב המגיד הדרשן, שאכן ישנם כאן "דרש דרש", כמה בעלי דרשנים, היינו שבא לסעודה וראה שחוץ ממנו יש עוד כמה בעלי דרשנים העתידים לדרוש, לא יאריך בדרשות, רק "חצי התורה בתיבות", יאמר רק חצי התורה ממה שהכין לומר, שלא להטריח על הציבור, וישאר לאחרים גם לדרוש.

והסר שטן מלפנינו ומאחרינו

הובא בעלון "אש דת", כותב ה"חפץ חיים", משל בכפרי אחד שלאחר תקופת האסיף הגיע אל המתבן להכניס תבואתו. אך עגלתו היתה עמוסה מידי, ולא יכלה להיכנס. מה עושים? נכח שם ליצן אחד שאמר לו, שתמורת עשרה רובל אייעץ לך עצה! שמח הכפרי, והלך נתן לו זכוכית מגדלת והנחה אותו להביט דרכה על הפתח, "עכשיו תוכל להכניס את התבואה", אמר הליצן והלך. רדף אחרי הכפרי ואמר לו, הפתח אמנם גדול, אבל גם התבואה גדולה יותר. אין בעיה, אמר הליצן, אתן לך זכוכית מקטנת ותוכל להסתכל על התבואה ותראה כמה היא קטנה... שוב ניסה הכפרי ולא הצליח, בא אל הליצן, אמר לו הליצן, "על התבואה תסתכל עם זכוכית מקטנת, ועל הפתח עם זכוכית מגדלת, וכך תוכל להכניסה. כך פועל השטן, אומר ה"חפץ חיים", לפני שאדם עובר עבירה, בא השטן לשכנע את האדם לעשות עבירה. איך אוכל לעשות עבירה? נבהל היהודי. והשטן עונה, זאת עבירה? בקושי מנהג... כולם עושים זאת, וחוץ מזה, תוכל לעשות תשובה... לאחר שעשה עבירה והחל חוזר בתשובה, בא השטן עם זכוכית מגדלת, ואומר, על כזאת עבירה אתה רוצה לעשות תשובה? הלא אתה שקוע בבוץ מעל לראש. לכן אומרים "והסר שטן מלפנינו ומאחרינו", שלפני החטא הוא בא להראות לנו שזה לא חטא, ולאחר החטא הוא בא לשכנע אותנו שאי אפשר לעשות תשובה על חטא זה.

צריך סיעתא דשמיא

"וישא אהרן את ידו אל העם וכו' ויבוא משה ואהרן אל אוהל מועד ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם" (ט' - כ"ב, כ"ג) גם אם עשה אדם את כל מה שציווה אותו הקב"ה, אומר ה"בית מאיר", עדיין נצרכת תפילה שיהיו המעשים לרצון ולא תצא תקלה תחת ידו. בני ישראל עשו את כל מה שציווה הקב"ה ועדיין לא שרתה שכניה, ורק אחרי שקיבלו ברכה ממשה ואהרן, אז "וירא כבוד ה' אל כל העם". ללמדנו, שאפילו כשעושה האדם דבר טוב, כגון מקים מוסד של צדקה או תלמוד תורה, עדיין זקוק הוא לברכה ולבקשת רחמים, שע"י מעשיו יתרבה כבוד שמים, ולא ח"ו להיפך. גדולי ישראל היו שופכים דמעות כמים בזמן יסוד והקמת מקומות של תורה למען הצלחת המקום.

רעיון מהפרשה

ניתן לראות זאת בהמון תחומים. אתה מחליט על שינוי מהותי, שינוי שישפיע על המשך חייך. אך ישנו איזה הרגל קטן שממנו אתה לא מסוגל להיפרד. ההרגל הקטן הזה בסופו של יום יהרוס לנו את הכל! זה רק השוקולד המיוחד הזה שאי אפשר בלעדיו במהלך דייאטה... אתה יודע איפה זה מתחיל, אבל אף פעם לא יודע איפה זה נגמר... בשפה של פרשתנו קוראים לזה "טובל ושרץ בידו" אי אפשר באמת להיטהר כשאינך מסוגל להיפרד מהשרץ...

אקטואליה בפרשה

אכן! כמה יפה לראות אחים שחיים יפה. אבל כולנו יודעים שלפעמים זה די קשה. דווקא בגלל הקירבה הגדולה, הדמיון בהרבה דברים, האינטרסים המשותפים נוצר מתח פעמים רבות. זה התחיל אצל קין והבל.. והגיע למרות ההבדל המשמעותי בסיבה אפילו ליוסף ואחיו. כמה יפה לראות לאור זה, את משה ואהרן עליהם מספרת פרשתנו המצליחים להתפלל יחדיו וללמד האחד את השני. לא פלא שסיפור כזה מסתיים בהשראת השכינה. כשאנו מאוחדים גם ה' איתנו!

נקודה למחשבה

"זאת החיה אשר תאכלו" (י"א - ב') - אמר פעם אדם חכם, שהאות ע' לעולם באה לפני האות פ', לומר לך על כל דבר שאתה מכניס לפה או מוציא מהפה, צריך לעיין בו, האם הוא ראוי או לא ראוי.

הפתגם: להרפות, זה להתרפאות, זו התרופה הטובה ביותר למה שלא בשליטתך!!

~ שבת שלום - וחודש טוב ומבורך ~